

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 80 cr.

Un gând înțelept.

Din *Hașfalău* ne vine o știre foarte bună. Eată anume, ce scrisoare primim:

Dle Redactor,

În săptămânile trecute, a trecut dintre cei vii, soția vrednicului măiestru *Ioan Pălușan* din *Hașfalău* (comit. *Tîrnăviu-mari*). Am fost și subscrisul la înmormântarea acestei femei, fiindu-mi numitul măiestru bun prieten.

Cu privilegiul acesta, eu am făcut o încercare, cum am gândit că ar fi bine să pășim față de un obicei al nostru vechiu. Știu și eu, și o știm toți, că peste tot în comunele noastre cu câtă gloabă în bani se jertfesc bunii noștri creștini cu așa numitele »*pomeni*«, ce le pun după răposăți. Le zic »*pomeni*«, dar' eu mă întreb, că oare rachiul cel mult și otrăvicios ce se bea la »*pomeni*« tot *pomană* să fie, și se poate face cu el *pomană*? Gândesc că nu!

Călăuzit de această credință a mea, eu am îndemnat pe bunul meu prieten, ca *pomană* de 6 săptămâni, să nu o mai dea, făcând o cheltueală atât de trecătoare, săturând pe o clipă pe mai mulți oameni cu mâncare și *beutură*, ci am zis, că în loc de *pomană* a doua, având în vedere, că poporul nostru Român are atâtea alte lipsuri mult mai mari, să jertfească ceva pentru școală sau pentru sfânta Casa lui D-zeu, că aceea este o jertfă cu mult mai plăcută lui D-zeu și mai mult trăitoare în pomenirea oamenilor.

Și bunul meu prieten, dl *Ioan Pălușan*, m'a ascultat, și punându-se în înțelegere cu dl paroh local *Doctor*, a procurat pe seama bisericii o sf. Evanghelie, care a și sosit cu posta, costând 18 fl. v. a., pe care a dăruit-o bisericii din *Hașfalău*.

Dee D-zeu, ca astfel de fapte să sporească în mai multe comune de-ale noastre, urmându-se pilda dlui *Ioan Pălușan*, care după toată buna noastră credință, este la loc și frumoasă.

Nicolae Fleșeriu,
tâmplar în Saschiz.

*

Negreșit că un laudabil pas spre mai bine au făcut, atât sfântulor cât și însuși bunul creștin, care a rupt-o cu vechiul obicei al »*pomenii*« și a făcut în loc de *pomană*, un frumos dar bisericii, casei lui D-zeu!

Și să nu creadă iubiții noștri creștini că aceasta ar fi doar' o învoire ce ar atinge ori vătămă o datină sfântă, la care ar fi să ținem morțiș. Nu! *Pomenile* sunt întemeiate numai și numai pe un obicei moștenit din vechi vremuri, din țări în fii, dar' ele însăși în forma în care azi se dau, nu sunt prescrise nicăieri de sfânta religie creștină, ca o cerință pentru mântuirea sufletului celui răposat. În sfânta învățătură creștină se zice numai: »Mult pot faptele bune ale celor vii pentru cei răposăți«, — dar' nu e spus cari anume fapte. Creștinii cei vechi au început, în înțelesul acestor cuvinte, a da milostenii pentru sufletele răposăților, și anume, la moartea lor, a aduna pe săraci și a-i hrăni, odată ori de două ori. De aci apoi obiceiul cu *pomenile*. Dar' în forma în care ele se fac azi, nu mai sunt *pomeni*, ele sunt *ospete!* Cuvântul *pomană* însuși înseamnă un ajutor unor lipsiți, dar' cu aceea că adun eu la

moartea cuiva din familie, pe frunzașii din sat, cari toți au ce mânca și la casa lor, și le dau la mine mâncări alese și beuturi scumpe, fac eu *pomană*?

Nu! *Fac ospet!*

Așadară, drept vorbind, obiceiul a fost la început bun și cu înțeles, dar' cu vreme el s'a abătut tare de pe calea lui adevărată și, azi mai ales, el numai *pomană* nu mai este!

Sîntem din toată inima pentru ținerea cu toată tăria la obiceiurile noastre bune, dar' în aceeași vreme, rugăm frumos pe poporul nostru, ca pe cele rele să le părăsească sau să le îndrepte, aducându-le ear' la drumul, la rostul lor cel adevărat.

Așa și cu *pomenile*: Să ținem la învățătura sfintei scripturi de a face fapte bune pentru ușurarea sufletelor celor răposăți, dar' să nu le mai facem în chipul acesta, precum am arătat, foarte greșit, ci să introducem o schimbare!

Bisericele noastre sînt goale, sărace; pe păreții lor chipuri puține, vechi și rău lucrate; prapori mici și săracăcioși, cărți vechi și stricate: săracie tristă și dureroasă. Voim noi să facem fapte bune pentru sufletul iubitului nostru răposat cutare? De ce, în loc de *pomană* care ne bagă în cheltueli de câte 50—100 fl. n'am cumpăra haina cutare ce nu o are biserica, ori praporul cutare, ori vasul cutare sfânt, ori cartea cutare? Nu va fi oare aceasta o faptă cu mult mai plăcută lui D-zeu pentru sufletul răposatului

FOIȚA.

Dela sat.

Talangele răsună lin
Și soarele ne lasă,
Talangele răsună lin
Și turme după turme vin
De peste deal spre casă...

Și dintre toate turma ta
'Mi-e cea mai dragă mie,
Și numai după turma ta
Îmi fuge, bade, inima
Plângând de bucurie!...

'Mi-aș face drum cătră isvor
Sau cale cătră moară;
'Mi-aș face drum cătră isvor
De n'ar fi maica 'n foișor,
Că ochii ei m'omoaară!

Aș vrea, dar' nu mai știu ce-aș vrea,
Căci par'că-i noapte 'n mine, —
Aș vrea, dar' nu mai știu ce-aș vrea:
Să fiu o floare 'n calea ta
Și să mă iei cu tine!...

(Vatra). Maria Cuntanu.

Întâiul rachiu.

Țeranul eșise nemâncat în țarină pentru-ca să are; luase numai o coajă de pâne. Ajuns în țarină, își scoase caftanul, îl puse într'un tufiș și pânea dedesubt.

După câtăva vreme, calul osteni și țeranului 'i-se făcu foame. Deshămă, lăsa calul să pască și se duse la caftan ca să-și mănânce coaja de pâne drept prânz. Când ridică de jos caftanul, vede că pânea nu e. Caută, caută, întoarce caftanul pe toate fețele, îl scutură, pânea nu e. Țeranul se minunează peste măsură. »Ciudat lucru! N'am văzut pe nime și totuși careva trebuie să fi furat pânea«.

Un drac însă fusese acela care șterpelișe pânea pe când țeranul muncia, și dracul se ascunsese într'o tufă pentru a auzi cum va înjura țeranul și cum îl va numi pe el, pe dracul.

Nu e vorbă, fi părea rău țeranului că fusese furat, dar' știa să se mângăie în chipul său.

— De, zise el, de foame n'am să mor: acela care a luat pânea a avut, se vede, nevoie, de dînsa, s'o mănânce sănătos! Și țeranul se duse la fîntână, beu apă până se sătură, se mai infiripă, prinse calul, îl înhamă și începî ear' să are.

Dracul rămase înlemnit, pentru-că nu putuse împinge pe țeran la păcat. Se duse în iad la mai marele dracilor, și-i povesti cum furase coaja de pâne a țeranului, și cum acesta, în loc să înjure, zisese: »S'o mănânce sănătos!«

Mai marele dracilor se făcu foc.

— Dacă țeranul te-a rămas, strigă el furios, vina e a ta: ai început prosteste. Ar fi frumos ca țeranii împreună cu nevestele lor să capete asemenea obiceiuri — ne-am duce pe copcă. Slută treabă! 'ți-o spun eu. Nu pot s'o las așa. Du-te căștigă-ți coaja de pâne a țeranului. Dacă nu-l răpui în trei ani, să știi că te scald în aiasmă!

De aiasmă se îngrozia dracul; alergă deci într'un suflet ear' pe pămînt și se gândi cum să-și izbăvească greșeala.

nostru, decât că am fi adunat pe câțiva oameni, cari n'au avut de altfel lipsă, și 'i-am săturat cu mâncări și beuturi, până mai la urmă unii s'au luat poate și la ceartă și la hărțueală, amețiți de „pomana”?

Și câte alte trebuințe încă nu avem!

Școalele noastre, spre pildă, sufer de o miserie ce ne arde și ne desnădăjduiește! Nu vezi în ele, în cele mai multe, o bancă de dai Doamne, o masă, o tablă, o masină de socotit, un dulap pentru cărți, și mai ales nu vezi pe lângă ele *biblioteci* (adunare de cărți de cetit). De ce oare nu ne-am pute noi lua avântul nobil de a face, în loc de pomeni, daruri folositoare pentru școală, cumpărându-i ceva de ce vedem că are lipsă, spre pildă o sumă oare-care de cărți bune pentru biblioteca ei, pe cari cetindu-le să se lumineze fiii nostri și tineretul și altul ori-care? Au doară acestea n'ar fi fapte plăcute lui D-zeu? Doar' D-zeu nu iubește decât aceea ce e spre binele oamenilor, și în chipul acesta altceva n'ai făcut decât bine omenimii. Cumpără în bibliotecă, dacă vrei, tot cărți cari să întărească credința în D-zeu și aplecarea spre fapte bune.

Și câte încă nu s'ar pute face, când într'o comună oamenii toți ar lua hotărîrea ca în loc de pomana, să dăruiească, — măcar numai pe jumătate din ce-ar fi cheltuit, bisericii ori școalei!

Ai pute din astfel de nobile daruri, pune temeiul unui fond bisericesc, din care cu vremea să se plătească preotul fără a mai fi silit poporul a-i da cu țîrița plată în cucuruz și crețari, — ori un fond din care să se plătească învățătorul, fără să mai fie ceartă în sat pentru scoaterea plății lui.

Și la toate numai *voință* ne trebuie!

Și nimeni să nu creadă că s'ar face o schimbare rea, dacă pretutindena cel puțin pomana a doua și cea de un an ce o dau pe alocurea, s'ar părăsi și în locul

ei s'ar face daruri pentru biserică ori școală.

Ne-am vedea în curând bisericile strălucind de podoabe aducătoare aminte de iubitul răposat cutare ori cutare; ai vedea școalele înflorind mult mai tare și mai frumos, și străinul ce ar intra în ele ar rămâne mirat de frumuseța lor și de înțelepciunea poporului ce le susține — lucru care azi, ne pare rău, dar' trebuie să o spunem, nu se prea poate! *im.*

Cea mai nouă spaimă.

„Venin vom lua și în foc ne vom scâlta pentru idealul național”.

Focul ce se descarcă din Pesta prin sute de țevi, asupra Românilor, pare a fi îndreptat azi mai ales asupra Blajului. În Blaj s'a așezat în scaunul metropolitan un Român bun, care este încungiurat de alte sute de Români buni, și astfel Blajul le pare celor din Pesta un cuib cam primejdios românesc, de aceea caută acum pe te în soare ca să se mestece aci, să facă oare-cari stricăciuni. Și când tocmai vrei să afli pricină de ceartă, o afli. Nu ai de ce te lua de cap cu vecinul tău, faci ceva unui copil al lui, și taică-seu va sări să-l apere, și te prinzi apoi cu el! Chipul acesta 'l-a căutat guvernul unguresc față de Blaj, și 'l-a aflat.

Eată cum:

Studentii din clasa a 8-a dela gimnasiu, ca aducere aminte unul de altul și de viața din gimnasiu, se fotografiază (iau în chip) toți laolaltă, cu profesorul lor de clasă în mijloc, ear' la laturea din jos a chipului scriu câteva cuvinte, ca un fel de regulă după care să se îndrepteze în viața lor de bărbați ce devin.

În fiecare an, studenții, tineri înflăcărați, au scris câte o vorbă două naționale, după-cum 'i-a tăiat capul, și, firește, n'a luat nimeni în socoteală, că ce scriu. În anul acesta ei au scris sub chip, ca

un îndreptar pentru vieța lor, frumoasele cuvinte din fruntea acestui articol: „Venin vom lua și în foc ne vom scâlta pentru idealul (dorul) național!” Asta a fost apoi bun privilegiu de a se acăța guvernul unguresc de Blajeni. De unde, de unde nu, a aflat că ce au scris studenții, și a făcut din asta lucru mare! A pornit cercetare contra lor și că ce au înțeles sub acele cuvinte? Și deși studenții au dat lămurire că au înțeles numai luminarea culturală a poporului român, ministrul de culte (cel peste școale și biserici) a oprit examenul de *maturitate* (cel din urmă și cel mai mare ce se face în gimnasiu), ce era să se țină acum, *aminându-l pe vreme nehotărîtă!* Consistorul din Blaj și Metropolitul au întreprins la ministru să se retragă oprirea, căci ea e o pedeapsă dată înainte de a se fi sfârșit măcar cercetarea în pricină.

Nu se știe ce va răspunde ministrul. La toată întemplantarea e un joc plin de răutate și primejdie a ministrului, e o lovitură diavolească ce se îndreaptă nu contra acelor tineri studenți, ci contra gimnasiului însuși și a românismului din Blaj! Că așa e, ne dovedește și faptul, că nu numai cu „băieții” se prinde guvernul din Pesta, ci și cu oamenii mari.

În aceeași vreme, când ministrul de culte a atacat tinerimea gimnasială, ministrul de interne (al trebilor din lăuntru ale țerii) a îndreptat și el o lovitură asupra Românilor mari din Blaj, și anume *prin poruncă deosebită a oprit casina românească din Blaj!* Aceasta earăși pentru-că va fi auzit că prea e cuib de sfaturi daco-românești! Ca-și-cum ne mai fiind casina cu numele «casina», oamenii nu s'ar mai fi putând întruni și vorbi ca pân'acum! Nu știi ce e mai mulă în aceste porunci tătarești, prostia ori răutate, dar' de bună-seamă amândouă în mare măsură!

Se gândi și se gândi — și o scoase la căpățîu. Se schimbă în om de ispravă și se tocni argat la țeranul cel sărac. Și învăța pe țeran să samene în mlaștină pe o vară secetoasă. La vecini totul se uscă și se arse de soare, la țeranul cel sărac însă, holdele crescuseră dese, înalte, pline la spic. Țeranul se hrăni până în anul următor și tot îi rămase pâne multă. În vara următoare argatul învăța pe țeran să samene grăul pe deal. Și vara se potrivii ploioasă. La ceialaltă recolta fii culcată la pământ, putrezi și spicul nu se umplu; pe dealul țeranului însă eși minunată și-i rămase atâta pâne de prisos, încât nu mai știa ce să facă cu dînsa.

Și argatul învăța pe țeran ca să facă din pâne rachiu și țeraul plămădi rachiu, beu el însuși și dădu și altora de beut.

Dracul se duse la Scaraoschi și să fâlă că a câștigat coaja de pâne.

Scaraoschi vol să se încredințeze cu ochii sei. Vine la țeran și vede: bogații din sat sînt adunați la dînsul și el îi cîstește cu rachiu; țeranca le împarte mosafirilor și pe când îm-

parte se împedecă de masă și varsă un păhar pe jos. Țeranul se supără și-'și înjură nevasta.

— Nătînga dracului! — zbiară el. Ce, e lături de verși pe jos bunătatea de beutură, oloago?

Dracul ghionti pe Scaraoschi.

— Bagă de seamă, șopti el, — acuma țeranul nu mai zice: »Să fie sănătos!»

Țeranul înjură de isnoavă și începu să împartă singur rachiu.

Vine un biet țeran dela muncă și care nu fusese poftit, salută, se pune jos și se uită: țeranii cei bogați beau rachiu; îi vine și lui poftă de o picătură ca să mai alunge oboseala; șede și șede și înghite și înghite în sec.

Țeranul în loc de-a da săracului un păhăruț mormăie în sine: »Nu pot să vă îngrijesc pe toți cu rachiu».

Și aceasta plăcu lui Scaraoschi. Dracul cel mai mic zise cu fală:

— Așteaptă nițel, vine și mai frumos.

Mosafirii beau și gazda bea. Se linguesc, se laudă unii pe alții, vorbele lor sînt pline de dragoste și lunecoase ca untul. Scaraoschi trage cu urechia și șoptește celuiialt.

— Dacă 'i-a turbat beutura, de se păcălesc așa, apoi toți au să fie ai nostri.

— Așteaptă, răspunde dracul cel mic. Lasă-i numai să mai înghită un păhar. Acum dau din coadă ca vulpea și se gudură, deși ar voi să-'și spargă capetele. Să-'i vezi că se fac îndată lupi turbați.

Țeranii mai beau un păhar, vorba li-se face mai tare și mai din topor. În locul cuvintelor unsuroase, încep sudălmii, vorbe rele cad, o bățalie se iscă, își rănesc nasurile. Și gazda se amestecă și pe dînsa o cotonogesc.

Scaraoschi vèzù și îi plăcu foarte mult și aceasta.

— Bine, foarte bine! șopti el.

— Mai stai, zise dracul cel mic, vine și mai frumos. Să mai bea un păhar. Acum sînt turbați ca lupii, dar' or să ajungă ca porcii.

Concurs literar.

— Chestia monografiilor economice. —

Cătră finea anului trecut, un anumit număr de tineri români din Sibiu, au publicat un »concurs literar«, cu premii, pentru monografiile economice ale comunelor din comitatul Sibiiului și Clujului. (Vezi »Foia Poporului« Nr. 40 și 42 din anul trecut, ori »Tribuna« din a. tr. Nr. 216 și 230). Drept răspuns la concurs au intrat, la adresa dată, **13** monografii din comitatul Sibiiului, și anume: *Seliște, Fofeldea, Ludoșul-mare, No-crichiu, Topârcea, Săcădate, alta din Topârcea, Roșia-Săsească, Racovița, Gurariu, Răhău, Brad, Orlat* — și **3** din comitatul Clujului (Cojocnei), anume din: *Aiton, Mărgău și Nădășel*.

După incurgerea lor, escriitorii concursului au luat hotărîrea, ca, pentru ridicarea valorii întregii întreprinderi, să roage pe câțiva din iubii nostri martiri din Vaț, între cari avem și profesori, bărbați deosebit pricepători în judecarea alor-astfel de lucruri, ca să primească a da mână de ajutor tinerimii din Sibiu, la judecarea lucrărilor incurse. Dnii profesori **Dr. D. P. Barcianu** și **Dumitru Comșa** au avut bunătatea a primi migăloasa sarcină de a ceti lucrările toate, și, ca comisie judecătoare, a-și da părerea asupra lor. A cerut vreme îndelungată această cercetare a lucrărilor, și abia în săptămâna trecută ni-s'au putut retrimite, cu părerea dată asupra lor, lăsând însă escriitorilor concursului, cuvântul hotărîtor. Tinerii ce au scris concursul, în o sfătuire a lor, au hotărît a se potrivii, la premiarea lucrărilor, păreri date de iubii nostri martiri, care bine și temeinic le-au cercetat, și dreptă judecată au adus asupra lor! Ear' avînd în vedere bunătatea unor lucrări din comitatul Sibiiului, s'a hotărît sporirea premiilor astfel: întâiul de *25 coroane*, al doile de *15 coroane* (în loc de *10* cum era scris), și al treilea de *10 coroane* (acesta acum făcut), și cele trei constând din »Foia Poporului« pe câte un an de zile. Și e hotărît care lucrare ce premiu va căpeta! O neplăcere a întrevînit însă, de nu putem spune cine a dobândit premiile, anume: în vremea cât monografiile singure au fost la Vaț, s'au perdut plicurile lor reținute în Sibiu, și acum după hotărîrea de premiare, negăsindu-se plicurile cu numele autorilor, nu știm cine sînt dobânditorii.

Rugăm drept-aceea pe domnii autori ai monografiilor, ca numai decît să ne trimită de nou plicurile cu numele d-lor, — și îndată-ce le vom ave, vom publica, care premiu cui s'a dat, și se vor trimite premiile.

Comitetul escriitor de concurse.

Și țeranii beau al treilea păhar. Se moaie, sforăie, grohăie, nici nu bagă de seamă că nici unul n'aude pe celalalt.

Și mosafirii se duc câte unul, câte doi, câte trei: toți cad jos pe uliță.

Gazda, ca să-i petreacă, ese afară și cade cu fața într'o mocirlă și se murdărește de jos până sus și zace acolo și horăie ca un porc sêlbatec.

Aceasta plăcù și mai mult mai marelui dracilor.

— De, zise el, ai iscodit o beutură bună; ai câștigat coaja de pâne. Spune-mi, cum făcuși beutura? Negreșit, ai luat mai întâiu sânge de vulpe — țeranul se făcù șiret ca vulpea; ai adăugat sânge de lup — țeranul se făcù rău ca lupul; la urmă ai amestecat-o cu sânge de porc — se făcù porc.

— Nu — Iămurl dracul cel mic — n'am amestecat-o precum zici. N'am făcut nimic alta decît că i-am dat pâne cu prisosință. Sângele dobitoesc a fost totdeauna într'însul, asât numai că la săraci nu găsește hrană

Premii de stat învățătorilor.

(Δ) Sîntem la încheierea anului școlar.

Vestea ce ni-se trimite din *Hidig*, (vezi la »Examene«), ne dă privilegiu să zicem căteva cuvinte la adresa învățătorilor nostri confesionali, atât gr.-or. cât și gr.-cat.

Este știut, că atât ministerul ungu-resc cel peste școale și biserici, cât și anumite tovărășii ungurești avute (spre pildă »Kultur-egylet«-ul din Cluj), și-au pus ca cea mai mare țintă a lucrării lor, vînătoarea după învățătorii confesionali ai neamurilor nemaghiare, încercarea de a-i ademeni, de a-i amăgi, de a-i cumpăra chiar, pentru ei. Și o fac asta cu multă strădanie și mai ales cu multă șiretenie.

Ținînd socoteală de strîmtoarea noastră materială, de sărăcia noastră, cu bani lucitori pe palmă și cu vorbe viclene pe buze, se apropie de oamenii nostri, și unde numai pot și li-se împare, dau învățătorilor premii (cinste) de câte 50 fl. pentru sporul ce l-au făcut în învățarea limbii ungurești! —

Dar' cine e Românul care se nu vază viclenia și fariseismul și gândul ascuns la dosul acestor premieri? Cine nu vede, că oamenii acestia nu de dragul teu, învățător cutare ori cutare, îți face »cinstea«, nici de bucurie că ai lucrat în chip laudabil la luminarea fiilor poporului tîu, — ci pentru-că ei bagă de seamă, că tu, cu voe ori chiar fără voe, ai săpat binișor de adînc în pătura poporului și ai îngropat sîmînța din care ca mîne să răsară holda după care ei atât oftează, holda maghiarismului, când în această țeară se nu mai răsune dela o margine la alta, decît vorbă ungurească, cîntare ungurească, și în toate inimile simțire ungurească! Te premiază adecă, nu de dragul tîu, ci vîzînd că tu, știind ori neștiind, ai lucrat în brazda lor, ajutându-le la maghiarizarea poporului român, la care atîta lăcomesc ei.

Acesta este adevăratul înțeles al premiilor pe care ministrul ungu-le dă, ori Kultur-egylet-ul din Cluj le împarte! Și de multe-ori ei le împart și la oameni, ce de altfel au făcut puțin spor în limba ungurească. Dar' atunci de ce le împart? Pentru-că ei, în vînătoarea lor după suflete române, nu cruță jertfă, și dau și unde nu s'ar tocmai căde să dee, dar' dau, pentru-ca cu atît mai tare să-l amăgească și oblige apoi pe premiat, ca pe viitor să străduiască mai mult în propoveduirea vorbii ungurești, și așa să se facă tot mai vrednic de premiu!

Și noi nu credem, că vre-un învățător român nu simte și nu vede acest lucru! Ear' simțindu-l și vîzîndu-l trebuie să se întrebă numai decît: Ce 'mi-se cade oare mie, dascăl român, să fac când 'mi-se îmbie și mie un astfel de premiu, despre care eu simt în sufletul meu, că nu e premiu, ci e argintul lui Iuda, pentru care 'mi-se cere vinderea celui mai scump odor al meu și al școlariilor mei, a limbii dulci românești? Și earăși nu credem, că un învățător ce mai simte în trupul seu numai nițică mândrie de Român și sânge românesc, își va putè răspunde altfel, decît: am să-l resping cu toată hotărîrea și scărba! cum lovești cu piciorul într'un putregaiu hîd ce 'ți-s'a pus în cale?

Noi putem ave ici-colea învățătorii harnici, care precum din celelalte studii din toate, au făcut spor frumos și din limba ungurească, încât inspectorul o să-l arete ca vrednic de premiu, dar' un învățător desevîrșit mândru de cinstea sa și a neamului seu, cu scărba va respinge primirea ajutorului, dovedind că înțelege șiretlicul ascuns la spatele lui, și ca nevrednic de sine, îl isbește! Un Român adevărat va zice: mă voi face ziler, voi lucra cu palma întru agonisirea hrănie mele, dacă chiar nu aș ave, dar' necinstitul și necuratul vostru dar, nu-l voi primi!

destulă și când pânea e puțină în casă, nu-i pare rău țeranului nici de cea din urmă cojiță. Prisosul îl îndeamnă la rău; îndată începe să caute cum s'ar înveseli. Eu l-am învățat să bea rachiu. Și cum plămădi din darul Domnului rachiu, se trezi în el sângele vulpei, al lupului, al porcului. . . .

Scaraoschi lăudă pe dracul cel mic și-l umplu de onoruri și de demnități.

Trad de I. Husar

Am lăsat anume să urmeze aci scurta poveste a lui *Leo Tolstoi*, despre »Întăiul rachiu«, scoțîndu-o din volumașul 3 al »Bibliotecii de popularizare«, ce se tipărește la Craiova prin frații Samitca. Cetitorii vîd din asta, că ce fel de material de cetit află în cărticica de care e vorba, și noi gîndim, că fiecare își va zice: bună cărticică trebuie să fie! Ear' noi zicem: într'adevăr bună cărticică e! După-ce ai cetit pe »Întăiul rachiu« par'că glasul unui duh tainic îți răsună multă vreme în ureche: muritorule, nu te imbuiba! Dacă soartea 'ți-a ajutat să te ridici cumva din sărăcie și năcaz,

nu uita pe cei rămași încă în el, căci nu-i nici lucru frumos nici plăcut lui Dumnezeu! Fii stăpîn pe poftete tale omenești și nu lăsa să te tîrăie în noroiul păcatelor!

Și așa sînt toate povestirile lui Tolstoi, îndemnătoare la viața curată și cinstită. După-ce le-ai cetit, te simți par'că mai bun.

În volumașul acesta 3. al »Bibliotecii de popularizare« craiovene, afară de povestirea de mai sus, se mai află: »Ilias«, povestea unui bătrîn și unei bătrîne odinioară bogați, ajunși apoi în sărăcie, și viața lor în starea asta nouă. »Grăuntele« o istorioară arătătoare cum omenirea slăbește, și de ce? — și așa mai departe, tot istorioare frumoase și bune.

Cărticica e foarte vrednică de a o pune în mîna tineretului, a copiilor de școală, a fetițelor, și în urnă și a oamenilor mari, căci tuturor le va și plăcè și folosi. Costă numai 16 cr. și se poate ave ca și celelalte, dela »Institutul Tipografic« din Sibiu. *Prier.*

Scusa, că sînt oameni săraci, nu o putem primi, mai ales acum, cînd plățile învățătorilor s'au îmbunătățit față de trecut. Dar' chiar de n'ar fi asta, noi trebuie să fim neîncovoiați în mîndria noastră națională, și să rupem pămînt cu dinții, decît să scăpăm o clipită pe drumul ce duce la slăbirea ori pângărirea cinstei neamului! Numai astfel vom pute nădăjdui un viitor strălucit și că munca noastră de-acum nu o să fie neaducătoare de roade binecuvîntate!

Din trecutul nostru.

(Vezi Nrii 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 12 și 15 ai „Foi Poporului” din acest an).

— Năvălirile popoarelor barbare. —

După retragerea armatelor împărătești prin Aurelian, poporul roman rămas încă în mare număr dincoace de Dunăre, în vatra vechii Dacii, în Ardealul de acum și Muntenia (cu Oltenia) de odinioară, stă, părăsit de puterea de apărare, întins numai ca un lan de grâu copt peste frumoasele țeri, lan pe care ca roiuri de lăcuste vin dinspre Răsărit popoarele barbare și se așează pe el, dar' abia s'a așezat unul, și altul vine de-l alungă și-i ia locul, pînă e și acesta alungat de un al treilea, — și asta tot așa vre-o cinci sute de ani de-arîndul! Și poporul baștinaș al acestor plaiuri, rămășițele de Romani mestecați cu Daci, care acum se închegaseră într'un popor nou: *Românii*, nu le prea făceau împotrivire acestor horde, căci — nu puteau. Aurelian dusesse arme și muniții și tot.

Eată acum, cari sînt puhoaietele sîlbatică ce se revarsă peste Dacia și al ei popor desarmat.

La 375 năvălesc **Hunii**. Ei află aci pe Goți, cari erau aci cam de o sută de ani, și cari acum ca un roi de lăcuste se ridică și se risipesc în două părți, o parte trec peste Dunăre, alta spre Panonia (Ungaria de azi). Hunii merg de se așează cu locuințele între Dunăre și Tisa, conduși fiind de vestitul lor rege *Atila*, numit *»biciul lui D-zeu«*, care așa prădăciuni fioroase făcea, că despre el și al seu popor a rămas vorba: *»pe unde calcă picior de Hun, nu mai crește iarbă verde!«* — Despre traiul poporului român sub Huni însă, se spune că n'a fost tocmai de nesuferit, căci ei cum nu erau de fel statornici, le trebuia hrană, și Românii puteau să le dea, și așa se învoiseră, ca în schimbul unei anumite dări în bucate și ajutor de oaste, să lase pe Romani în pace.

La 453 moare *Atila* și cu el se găte și domnia hunică. Poporul lor se risipește și se perde. Dar' abia apucă poporul român să resufle mai ușor, și eată două roiuri de sîlbatici vin deodată asupra lui, *Gepizii*, care se așează peste Românii de dincoace de Carpați, în locul

Hunilor, și al doilea roi, *Slavii*, se așează peste cei de dincolo de Carpați pînă la Dunăre (în Oltenia).

Domnia de dincoace, a *Gepizilor*, nu e însă prea lungă, căci la 567 vin peste ei *Avarii*, o seminție turbată de tot și sîlbatică ca cail ce-i duceau, și-i bat de-i potop pe *Gepizi*, și se așează aci ei, întemeind un regat (crăime).

Domnia *Slavilor* în Oltenia însă, e e de o mai lungă durată și mai liniștită. Sub ei Românii retrași dela șes cam la munte în vremea năvălirilor, încep ear' a se mai coborî spre șesuri și a intra chiar în legătură cu *Slavii*, care se mai stîmperaseră și se daseră și ei la lucrarea pămîntului. *Slavii* însă se retrag cu vremea din Oltenia și trec Dunărea dincolo, unde peste ei dau apoi *Bulgarii*, care îi supun și întemeiază ei un regat puternic acolo, ce ține vre-o 300 de ani (dela 680—1018). Destul că Românii de dincoace de Dunăre pînă la Carpați, rămân ușurați, pot coborî bine dela munte să cuprindă earăși șesurile toate, ceea-ce se și întîmplă. Ei se întăresc aci, se încheagă, se pun în rîndueală mai bună și-i aleg și conducători, ridicându-se în preț în ochii vecinilor, așa că *Bulgarii* de dincolo de Dunăre leagă prietenie cu Românii de dincoace și-i spriginesc, așa că mai tîrziu, le dau mîna de ajutor contra năvălitorilor ce vin peste țeară, și-i resping cu victorie. Întemeiază chiar un regat bulgaro-român, care ține pînă la 1018.

Așa le merg treburile *Românilor* de dincolo de Carpați în vremile de care e vorba, nu tot așa însă celor de aici din Ardeal și Ungaria pînă la Tisa.

Despărțiți prin înalta culme de munți ai *Carpaților*, de cătră frații lor de peste *Carpați*, între acestia și *Dunăre*, vieața lor încă începe a se despărți din ce în ce mai tare și, durere, din ce în ce mai fără noroc, de a celor de dincolo. Istoria unora și altora e și ea de aci încolo tot mai deosebită, tot mai mult alta, precum alta le e soarta și vieața. De aci încolo avem o istorie a *Românilor* din *Ardeal*, alta a *Românilor* din *Muntenia* (cu *Oltenia* în ea) și alta, mai tîrziu, a *Românilor* din *Moldova*! Noi vom scoate din fiecare ce vom crede de bine să cunoască iubirii nostri cetitori.

I. M.

Din durerile noastre.

Ne doare sufletul că trebuie să ținem deschisă această rubrică, acest rîvaș, în foaia noastră. Dar' o facem totuși cu inima cu care doctorul face tăetură în rană, că doară o va vindeca. Vom tăia și noi în scărboasa rană a vinderii neamului nostru și a binelui lui, prin înșșișii unii scăpătați fii ai sei! Am scris despre acest lucru în numărul nostru 22, și azi publicăm numai înfierarea ce o primim dela patru țerani români din *Somoștelnic* asupra

unui rătăcit al neamului nostru de acolo. Eată, între altele, ce ne scriu cei patru țerani:

Somoștelnic, Iunie 1895.

Dle Redactor,

Precum e întîmplarea din *Galda-de-sus*, descrisă în Nr. 22 al *»Foi Poporului«*, așa și în comuna noastră cu dl învățător.

Potrivnicul dînsului e un anumit *Șofron Oprea*. Cu învățătorul, poporul atît în ce se ține de sporul făcut cu băieții în școală, cît și cu purtarea sa morală, e deplin mulțumit. Sus numitul *Ș. Oprea* însă, și-a pus de gînd, ca pe învățătorul cu ori-ce preț să-l scoată din comuna noastră, de ce nu știm, se vorbește însă, că neavînd el fii, voește să aducă de învățător pe un tîner, cu care se va cumnați. Și spre a-și ajunge aceasta, a folosit ori-ce mijloc, și anume: spriginit de câțiva oameni ai sei, a trimis la Consistor în *Blaj* vre-o patru cereri una după alta, și la toate patru li-s'a răspuns, că așa ceva nu se poate fără pricină! Mult s'a străduit și dl protopop *A. Gerasim* să-l abată dela acest pas rătăcit, dar' înzădar, căci zice că *Consistorul* trebuie să lase după el! Vîzînd că nu poate scoate la cale așa ușor lucrul, precum a socotit dînsul, a recurs la *Unguri*, și anume la inspectorul de școale din *Dicio-St-Mărtin*. Aici a descris pe învățătorul, că e naționalist, cetește și tîlmăcește poporului *»Tribuna«* și *»Foaia Poporului«*; că știe unguerește, dar' în școală limba maghiară nu o propune de loc și că noi locuitorii din *Somoștelnic*, dorim a ave un astfel de învățător, care să ne învețe pe băieți și limba maghiară bine! În-suși inspectorul unguereș s'a uimit de aceste cereri — „în numele poporului”. Inspectorul a citat la sine pe învățătorul, și l-a „muștrat strajnic” pentru purtarea sa „naționalistă”, dar' cu deosebire pentru neînvățarea limbii maghiare în școală. În urmă în 5 Martie au trimis și o comisiune în cauza școalei. *Ș. Oprea* a început a vorbi unguerește, solgăbireul însă l-a oprit, zicînd că „să vorbească românește”, căci poporul român nu știe unguerește! A și vorbit așa, că în urmă numai notarului român, dlui *Moise Birțalan*, din *Lăscud*, — care încă era în comisiune — îi este de a se mulțumi, că școala noastră astăzi încă nu e a statului! —

*

Eată pînă unde poate orbi pe cineva patima. Din om poate cinstit ce va fi fost odată, a ajuns un chip atît de urît, cît să-ți întorci fața dela el! Căci ce alta ai pute zice despre un Român, care în loc să țină morțiș la limba sa, o dă pe unguerește, numai ca să placă solgăbireului unguer, încât pe acesta însuși l-a umplut greața de atîta slugărnice, și l-a provocat să vorbească numai, în limba mamei sale! Se poate ceva mai rușinos?

Înfierăm cu asprime și pe acest chip nevrednic!

În privința asta am pute lua pildă chiar dela potrivnicii nostri, dela *Unguri*, care sînt, am pute zice, ca un cuib de vespi! Nu te poți atinge să smulgi ori amăgești pe unul dintre ei, căci îți sar și ție toți în cap, dar' mai ales celui-ce s'ar lăpăda, și-l fac de-și urește zilele nu altă! De ce avem noi de acestia? Pentru-că prea sîntem, față de astfel de păcătoși, lasă-mă-să-te-las!...

Examene la sate.

În **Hidig** (tractul Iplului), după-cum ni-se scrie, examenul de vară ținut de dl învățător *Nic. Pop*, a avut o reușită foarte bună. Băieții știu scrie și ceti frumos, dădeau răspunsuri bune din gramatică, și mai ales știau bine socoti. Pentru sporul din *limba ungu-rească*, învățătorul a fost premiat de ministrul unguresc cu 50 fl., lucru de care noi ca Români nu ne putem bucura, și mai ales nu pentru faptul că a primit premiul! S'a declamat la examen și un dialog potrivit.

Din **Șimand** ne scrie un țeran despre examenele ținute în 6 Iunie. Au venit ca comisari și oaspeți: dl prot. *Trăilescu, G. Mladin, P. Grozda*, preot în loc, *P. Vanc, I. Groșorean* și mulți părinți de ai școlărilor. Sânt două clase, fiecare cu învățătorul seu.

Clasa I. cu vre-o 80 elevi, a făcut examen sub conducerea dlui inv. *Pavel Stana*. Un școlar a bineventat prin o cuvântare pe cei veniți la examen, sfârșindu-o cu o strofă din o frumoasă poezie națională, care a încântat pe ascultători. Răspunsurile — zice trimițătorul știrii — au fost foarte bune, deschilinit mi-a plăcut socoata și și mai mult Geografia, cu care pruncii numai se jucau! De încheiere s'au cântat cântări bisericesti și naționale. Un alt școlar apoi a ținut, de încheiere, o altă vorbire, după care dl protopop a mărturisit că e mulțumit cu examenul.

Clasa a II-a cu 65 școlari sub conducerea dlui inv. *Ioan Volentin*, a făcut deasemenea examen bun. S'a întrebat din toate studiile ce se învață în cele 4 clase de jos, primindu-se răspunsuri de tot bune, spre mulțumirea părinților și oaspeților.

În **Porcești** s'a ținut examenul în 28 Maiu st. v. sub conducerea dlui protopop tractual, și a succes foarte bine. — Cu deosebire din Limba maternă au arătat dnii învățători *T. Orlea* și *P. Bânda* că au făcut spor neașteptat de bun. La fine s'au declamat și poezii frumoase, anume o elevă a declamat poezia »*Limba mea*« de N. Stejerel, după care au urmat mai multe cântări cu școlarii.

În **Sâmbăta-inferioară** s'a ținut examenul la școala gr.-or. în ziua de 27 Maiu. Despre acest examen ni-se scrie: Ne-am bucurat cu toții de răspunsurile cele frumoase ale elevilor, și de cântările bine executate.

Am rămas cu încredințarea, că dl învățător *Moise Mușat* își cunoaște pe deplin chemarea sa și își dă silință în școală cu copiii. Păcat numai, că examenul n'a fost cercetat din partea poporului aproape de loc.

În **Luncșoara** s'a ținut examenul cu copiii dela școala gr.-or. în 3 Iunie, de față fiind dl protopop *T. Filip*, mai mulți părinți și oaspeți. Dl inv. *Petru Cipou* a pus elevilor întrebări din toate studiile, și băieții răspundeau spre deplina mulțumire a celor de față, dovedind străduința dlui învățător. După sfârșirea examenului, dl protopop a laudat pe dl inv. în fața tuturor, precum și părinții i-au mulțumit.

În **Petriș** (com. Aradului) examenul dela școala gr.-or. ținut la 2/14 Iunie a avut un sfârșit mulțumitor. Un țeran ne scrie despre el, că: „Dl protopop al Radnei a fost de față. Domnul protopop a dat înaintea părinților pruncilor, mare laudă la dl inv. *George Ciosescu*, pentru sîrguința lui cea bună cu băieții. Școala a fost îndesuită de popor spre lauda domnului învățător“.

O nobilă fundațiune.

Sibiu, Iunie 1895.

Dle Redactor,

Vorbele fără *fapte* bune, sânt ca arborii fără fructe, ca creștinul fără evlavie, ca... Jidanul fără mișelie. De aceea de câte-ori nu întâlnești pe Român, care la auzul vorbelor frumoase de altfel, dar' goale, îți dă din cap zicînd: »o fi, o fi!« Din fire tăcut și mai presus de toate chibzuit, Românul ține ca el prin *fapte* să-și dovedească puterea sa săvîrșitoare de bine.

În *Lugoj* trăia mai nainte vreme o doamnă română, văduvă, care prin căsnicia sa cinstită și cu adevărat creștinească, și-a atras dragostea tuturor din mari depărtări chiar. Săracii o priviau ca pe un ânger, căci deși săracă și ea, împărția ce aveau cu ei. Și voit-a D-zeu ca ea odată, fiindu-i de lipsă, să cumpere un „divan“ (canapea) vechiu. Ducîndu-l acasă, s'a apucat să-și pună o față mai curată, căci prea era nelăută cea de pe el. Când colo ce să-și vadă ochii? În mijlocul canapelei eată o grămejoară întreagă de galbeni; bag'seama D-zeu sfântul a voit și a rînduit așa. Destul că ea bine a îngrijit de scumpa comoară, și când apoi a fost ca D-zeu s'o cheme la sine, ea a lăsat prin testament, în înțelegere cu protopopul *Lugojului*, toți banii ca fond pentru ajutorarea văduvelor române sărace; și s'a așezat o epitropie care să fie paza lui. Și până azi fondul stă sub numele celei-ce l-a așezat, *Ana Alexandrovici*, și nu mai puțin ca 40 de văduve române sînt împărțite de ajutoare din el, pomenind în veci neuitatul nume ce-l poartă fundațiunea, și îndreptînd rugăciuni tatălui ceresc, ca sufletul ei, sfințit prin săvîrșirea faptelor bune, să-și odihnească în pace!

Am pomenit de acest lucru, ca să slujească tuturor drept pildă, cum își poate omul face numele nemuritor, — prin *fapte* bune!

Eugen T....

SCRISORI.

Dascăl prigonit.

Moroda, (Com. Aradului) 1895.

Stimată Redacțiune,

Prigonirile din partea Ungurilor din jur și dela comitat contra mea, par'că nu voesc să aibă sfîrșit. În 6 Martie congregațiunea comitatensă, a adus hotărîre, să mi-se nimească diploma de învățător și să fiu înlăturat din post fără să mai și întrebe pe consistorul nostru diecesan; dar' vîzînd că fără nici un rod, — prin nefericitul notar de aici, *Lele*, care nu trece minut să nu făurească ceva contra mea, haid la noue uneltiri contra mea. Dat-au alarm în fițuicele lor din Arad, că eu ael în comună, învîț pe tineri cântări ațtătoare și „revoluționare“, că umblu prin comună cântînd aceste hore (negreșit că ziua de 3/15 Maiu le va fi scos ochii, căci o am sîrbat cu școlarii), că rîscol poporul, și alte câte toate, și eată că într'o zi mă trezesc pe cap, cu inspectorul *Vărbassy* (mai nainte *Vranovits, Sîrb*) dar' spre nenorocirea lui, a venit într'o zi ce nu țineam școală și așa ci-că i-a părut rău, că n'a nimerit în zi de prelegere, să mă vadă cine sînt. —

Sfîrșitul a fost, că notarul *Lele*, solgăbirul *Monti* și alții, i-au umplut, capul cu minciuni, pe temeul cărora în adunrea comitatului, a cerut să mă ridice din post numai decăt. Congregațiunea de astă-dată, nu i-a făcut pe plac, pentru-că n'a putut, ci a poruncit sol-

găbirul să fie cu pază asupra mea și la cea mai mică mișcare să mă închidă; apoi a făcut arătare la minister, să mă lipsească de post și să iee măsurile de lipsă contra mea. — A trimis toate scrisorile lui *Lele* și ale lui *Monti*, la procurorul de stat, ca apoi acesta sub cuvînt de ațtător și vînzător de țeară, să-mi facă proces!

Aceste sînt cele mai noue prigoniri contra mea. Dar' fie, eu stau cu fruntea senină și nu mă voi abate din calea mea, voi urma mai departe a lumina și a învăța pe cei dați mie, așa după-cum știu că e bine!

De asemenea sînt prigonii în sat toți câți cântă cântări naționale ori se adună și vorbesc ceva despre treburi naționale. Mai multe femei și fete, ce au venit, săptămîna trecută dela câmp cântînd »*Doina lui Lucaciu*«, au fost arătate la solgăbiru! Ce proști!

D. Costin, inv.

De ale școalei.

Șura-mare, Iunie 1895.

Domnule Redactor,

În 8 Iunie s'a ținut examenul la școala gr.-or. din *Șura-mare*. Mă aflam în această comună, și cercetam starea ei locală și împrejurările între cari trăesc acești locuitori... Și am aflat și m'am încredințat, că D-zeu a dăruit această comună cu un păstor bun, cu zelul paroch *Nicolae Oprișiu*, care a început a-și paște turma sa într'o vreme, când erau urite desbinări între poporeni, dară dînsul a ajuns a restabili buna înțelegere și a porni turma pe calea înaintării celei bune, și se vede azi un avînt atît moral cît și material în *Șura-mare*. Au în comună biserică frumoasă, au școală, care numai spre fală le poate slugi, și care să află sub conducerea bravului învățător *Nicolae Stoica* din *Bungard*. Despre dl inv. încă am aflat, că nainte cu doi ani când a început a slugi aci ca învățător, a găsit școala cam părăginită, abia umblau câțiva copii la ea, și că dînsul a știut atrage oamenii și tinerimea pe lângă școală, așa că în estan numărul elevilor cari au cercetat școala regulat e aproape la 90.

Dar' să trec la descrierea examenului. Dl protopop *Ioan Papiu* a venit de a condus examenul. Școala era frumos împodobită, la intrare scris cu litere de frunze »*Bine ați venit*«, ear' înlăuntru pe părăți cununi și alte podoabe. Dintre locuitori afară de comitetul bisericesc, erau de față mulți bărbați și femei. Examenul s'a început cu s. religiune, din care s'au dat răspunsuri de tot bune, apoi s'a trecut la limba română, la cetire, scriere, limba maghiară, din care deși numai ușoară nu e pentru tinerii elevi, s'au dat totuși răspunsuri bune, tot așa din Geografie și Istorie, scurt: toate au scos la iveală zelul dlui învățător, care în toate a făcut spor îmbucurător.

După examenele din studii s'a cântat mai multe poezii, care asemenea au reușit foarte bine, după acestea s'a predat un „dialog“ despre „învîțatură și meserii“, din care atît elevii cît și ascultătorii au putut lua un folos mare. S'au declamat și mai multe poezii dintre care cu deosebire a plăcut mult poezia »*Limba mea*«, declamată de școlărița *Irina Eftenie*.

La urmă dl protopop a ținut o vorbire prin care a încurajat pe tineri ca să-și dea și pe viitor silință, și mulțumește zelosului învățător *N. Stoica*, pentru sporul făcut. La cuvintele reverend. domn protopop a răspuns dl paroch *Oprișiu*, prin o scurtă vorbire, mulțumindu-i pentru venirea la examen și grija arătată.

Cu acestea sfârșindu-se examenul, publicul străin a cercetat biserica de aci, mică dar' frumos împodobită. Apoi au mers cu toții la locuința preotului local la o masă obștească, la care spre plăcerea tuturor a servit tinera d-șoară Ana Oprișiu, sosită tocmai dela București, unde fusese cu „Reuniunea de cântări“, a cărei membră e. A desfătat pe cei de față și d-sa prin câteva cântări frumos cântate.

Călătorul.

CRONICĂ.

Fără sfârșit. E mult acum de când tot mereu dăm vești despre prigoniri când din o parte când din alta, și ele par a nu mai avé sfârșit. Eată cea mai nouă: *Ioan Savu Oprișor*, econom din Ocna-Sibiului, a fost pus sub acasă, pentru-că a strigat „să trăească“ și a petrecut pe martirii *N. Cristea*, *D. Comșa* și *Dr. D. P. Barcianu* cu trenul până la Sibiu, când acestia se întorceau osândiți dela procesul Memorandului. Acusatul a făcut recurs contra punerii lui sub acasă.

Fapte de laudă. Poporeanul din *H. Giurtelec* (în Sălagiu), *Alexă Buzgău* a dăruit sfintei biserici de acolo un rînd de frumoase haine bisericesti, de mătășă, în preț de **60 fl.**; apoi o păreche de prapori negri pentru morți în preț de **30 fl.** Poporeanul *Ioan Cosma* tot de acolo, a dăruit un rînd frumos de vestimente de mătășă albă, în preț de **50 fl.**

Părinte fără inimă. În orașul *Zbaraz* din Polonia, un muncitor cu numele *Groschek Ferenz*, și-a omorît pe 3 copii ce-i avea. A venit beat acasă, și pe toți 3 i-a lovit în cap cu sîcurea. Omul păcătoș a fost închis. La ascultare a spus, că el a voit să-i scape pe copiii sei de sărăcie. Mai de crezut însă este, că la această faptă a îndemnat pe *Groschek* o țititoare a lui, care a voit să scape de năcazul de a mai avé grije și de copii.

Convocare. Reuniunea învățătorilor gr-or. din despărțământul Făgărașului, își va ține a doua adunare generală din acest an *Duminică în 18 Iunie st. v. a. c.* în Făgăraș, la care se conchiamă toți membrii și se invită a participa toți binevoitorii acestei corporațiuni. Epitropiile parohiale și școlare sînt îndatorate a provede pe învățători cu diurne de 1 fl. și spese de călătorie. — *Nicolau Aron*, președinte. *I. Berescu*, secret.

Declarație. Dl *Iovan Bogioacă* din Checia, declară, că nu d-sa a trimis întrebarea nr. 22 al „Economului“ de sub nr. 82, că dînsul fusese mulțumit cu răspunsul primit la timpul seu, ci un alt oare-care a pus de nou întrebarea subscriindu-o tot cu numele d-sale, pentru care faptă îl și declară de om fără caracter pe cel-ce i-a folosit numele spre a-l expune neplăcerii avute.

Căsătorie. Iubitul nostru poet, de naștere Ardelean de lângă Năsăud, dl *George Coșbuc*, și-a sîrbat *Dumineca* trecută cununia la Cămpina, cu amabila d-șoară *Elena Sfetea*, din București. Dorim cea mai mare fericire, și traiu îndelungat tinerei părechi!

Maial. Primiim următoarele șire: În 3 Iunie st. n. s'a ținut în *Codor* un „maial“ în folosul bisericii și școalei, la care au luat parte atât poporul din loc, cât și inteligența din jur în număr frumos; lăsând în urmă un venit curat de 27 fl. v. a. din darurile binevoitoare ce s'au făcut de mai mulți domni și țerani, pentru- ce li-se aduce mulțumită.

Trăsnet. În 3 Iunie s'a descărcat o vreme grea peste *Baia-mare*. Un fulger a lovit în turnul bisericii romano-cat., pe care l-a sfărșmat; a pătruns apoi în biserică, unde a spart toate ferestrele și de aci a trecut prin casa perceptoratului în grajdul cetății, lovind un cal, care numai decât a rămas mort.

— Ear' în 9 Iunie s'a descărcat peste comuna *Precești* (comitatul Arad) furtună groaz-

nică. Șapte țerani români din loc se aflau la coasă când i-a apucat furtuna. Ca să se scutească, au căutat adăpost sub un pom înalt, care însă a fost lovit de fulger. În ziua următoare au fost aflate numai trupurile moarte ale bieților oameni! Și toți șapte au fost capi de familie.

— Asemenea știre vine din România, că o furtună teribilă s'a desfășurat Luni în săptămâna trecută, asupra orașului *Calafat*. Trăsnetul a isbit în tabără trei soldați, dintre cari doi au murit, ear' al treilea, amorțit la o mână și un picior, trăește încă.

Scandal în biserică. Din *Izvin* (I. T.-Recaș) ni-se scrie, că dl preot gr.-cat. de acolo *T. David*, a făcut în ziua de *Rusalii* curat scandal în biserică! Țeranul *Lazar Urdă* cîntînd și dînsul în strană, a zis într'o cîntare, așa după-cum sta în carte: »*Duh*« și nu »*Spirit*«, precum cere dl preot să se zică. Atunci preotul a eșit furios din altar și a început a-l ocări pe om, zicîndu-i chiar vorbe grele ca: mizerabil, mișel, ticălos! și că dacă nu cîntă cu »*Spirit*«, să ese afară din biserică! Cîntărețul a răspuns, că el nu știe cînta pe mare cu »*spirit*«; atunci preotul a strigat poruncind poporului să-l alunge afară din biserică, ear' poporul zicea: scoate-l d-ta! Și învățătorul a îndemnat pe om să ese ca să nu facă scandal și mai mare, și omul și-a luat nevasta și copiii și a eșit. Dar' nici preotul n'a mai slugit, ci desbrăcîndu-se a părăsit slujba d-zească de tot. Poporul întristat s'a dus de a ascultat mai departe d-zeasca slujbă în biserică gr.-or. Și acest preot, care e în stare a se infuria în acest chip și a face o astfel de batjocură din sf. biserică, e — *Doctor în teologie!* Nădărdim, că mai marii sei bisericesti, vor da lecția și pedeapsa cuvenită, acestui pătimaș preot.

Vești din Petriș. Un cetitor al foii noastre din *Petriș* ne scrie: În comuna noastră *Petriș*, avem un popor foarte bun și condus de doi preoți harnici: *Iosif Cimponeri* și *Ioan Popovici*. În rari locuri se află așa preoți! Noi am avut o biserică foarte slabă, și d-nialor voind ridicarea cinstei comunei, și avînd biserică vre-o 9000 de fl. în „*Sparreassa*“ în înțelegere cu poporul s'au apucat de zidirea sfintei biserici, și mai adunînd bani din comună s'a ridicat sfînta biserică nouă și frumoasă! Laudă dlor preoți, și laudă poporului dăruitor și ascultător! Am avut mai departe lipsă de un clopot, al 3-lea, la sfînta biserică. Un creștin bun, forestier *George Iagar*, tare bun Român, a dăruit **100 fl.** pentru cumpărarea clopotului, și după el s'a îndemnat poporul și a adunat o frumoasă sumă de bani și s'a cumpărat un clopot ca și care în rari locuri se află. — Despre dl primar din comuna *Petriș* cu numele *Antone Suba* încă numai vorbe bune. E creștin bun, și tare credincios cătră poporul român. De-asemena epitropii dela sfînta biserică, ne sînt spre mulțumire, între care pomenesc pe *Epifaniu Ianu*, credincios și bun Român.

Năcazul te învață. »*Revista Oraștiei*« scrie: În comuna *Răpoltul-mic*, s'a întemplat un lucru, care dovedește deoparte ce poate face iubirea poporului nostru față de preotul seu, ear' de altă parte chipul cum se știe ajută Românul, când de întemplări e adus în strîmtoare. Anume: preotul de acolo *Inocențiu Mermesan*, neputîndu-și sîmîna pămîntul, ce-i mai rămăsese nelucrat, din pricina muștelor columbace, și-a adunat vre-o opt clăcași cari să-i sape o holdă ca de o zi de plug. Lucrătorii după muncă de vre-o câteva ciasuri fără spor fiind, cu rîs și glume, au zis că n'au nici un spor și să probeze n'ar pute ei trage plugul și să are? Astfel s'au înhămat 8 oameni la plug și au vîzut că merge și au arat loc de aproape 2 jugere până seara, și l-au și grăpat! Seara dînd holda sîmînată gata erau mulțumiți, că fără „hois“ și „cia“ au isprăvit atîta pămînt. O probă și aceasta, din care se poate vedea, că Românul nu stă locului în față fiecărui năcaz ce-l întîmpină, precum și aceea, că la cât îl îndeamnă vioiciunea și voea bună înăscută lui, și cât e în stare a face pentru preotul, pe care îl iubește.

R Î S.

Domnul: Cum ai îndrăsnit să-ți vîri mîna în buzunarul meu?

Pungașul: Iartă-mă, domnule, sînt cam căzut pe gînduri, și n'am băgat de seamă. Acum cîtăva vreme aveam o păreche de pantaloni întocmai ca ai d-tale.

— *Cocoane Iorgule, mama cocoanei, a doamnei d-tale, a sosit chiar acum.*

— *Dar' de ce, Nicolae, zici „mama cocoanei“ și nu spui că soacră mea?*

— *Mă iertați, nu am voit să vă spădiment.*

La gară, între două prietene.

— *Bărbatul tîu nu e năcăjit că pleci pentru două luni de acasă?*

— *Dimpotrivă, îi pare bine.*

— *Atunci, în locul tîu, eu nu aș fi plecat.*

Un pungaș de bălcu, pusese pe ușa baracei sale, următoarea inscripție:

„*Acî se poate vedea un cal care are coada unde ar trebui să aibă capul! prețul de intrare pentru a-l vedea, 50 de bani.*“

Lumea dedea năvală să vadă minunea, și minunea era... un cal legat cu coada de iesle.

POSTA REDACȚIEI.

D-sale G. S. și I. R. în B. Nu-l putem ataca. Nouă ni-se pare că dînsul are dreptate. A fost prin curtea aceea o cărare și cei de până aci au voit să lase pe oameni să treacă prin ea, bine, nu mai vrea dînsul acum: are dreptate să oprească!

D-sale P. V. în Secusig. Legea nu-i dă drept. Trebuie să-și câștige el însuși dreptul de măiestru, pe calea sa.

D-sale P. M. în H. Nu țiar rămîne decât doar' să intri la pedagogie. În anul întăiu fiind, te vor ierta să faci examen și de pe anul al doilea, dacă te vei pune pe carte și te vei simți în stare, și treci în anul al treilea, și eată în doi ani ai absolvat și poți fi învățător în regulă. Alt sfat nu țiam pute da. Despre marinari întreabă pe vre-un cunoscut din România.

D-sale P. Z. în Fr. de C. Cere să-ți arete judecata unde sînt statorite speșele de cătră tribunal, și numai cît vezi acolo, atîta plătește. De ai plătit pîn' acum mai mult, cere înapoi, dacă prea puțin, mai dă-i ce i-se cade. În toate procesele sfîșite, tribunalul prescrie speșele; omul cuminte se va uita în judecată și cît e scris, atîta va da. De ai ave hîrtia și ni-ai trimite-o, țiam spune cum îți stă dreptatea.

D-sale I. E. în P. În numărul viitor.

D-sale *Iacob Pandrea* în Zoltan. »Legea comunală« tradusă românește o poți cumpăra dela »Institutul Tipografic« al nostru, pentru 40 cr. și 3 cr. de porto. Pentru mașină, scrie dlui A. Rieger, fabricant în Sibiu, și dînsul îți va spune prețul. *Scrie-i românește!*

„*Omega*“. Mulțumim că ne porți atîta grije, încât ne spui ce să-ți răspundem în posta redacției! Apoi da, »concordie, armonie, pace și liniște« e ce dorim și noi să fie la d-voastră, și asta vi-am recomandat-o și noi cu destulă cruțare, rugându-vă în adausul scris după aceea corespondență. Bine ar fi când am auzi că pace și bună înțelegere e între d-voastră, dar' durere, nu prea se arată.

Dlul A. H. și soții în S. d. c. Dl preot a răspuns, apărîndu-se destul de bine. Noi am declarat că credem că nu d-sa o fi vina, ci răutatea celorlalți. Dați-ne dar' voe să nu mai revenim asupra lucrului.

D-sale C. F. în Str. C. În numărul viitor.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**
Proprietar: **T. Lăviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 15 Iunie n.

Timișoara: 76 33 60 31 73
 Viena: 38 35 69 87 51

Tragerea din 19 Iunie n.

Brünn: 33 82 22 52 45

Cărți mai noue.

Din „**Biblioteca pentru toți**“ edată de dl *Carol Müller* în București, au apărut până acum următorii numeri:

Nr. 1. »*Povești alese*« de Andersen, traduse de *Dumitru Stănescu*;

Nr. 2. »*Paserile noastre și legendele lor*« de *Simeon Fl. Marian*;

Nr. 3. »*Poesii*« de *Michail Zamfirescu*,

Nr. 4. »*Despre educațiune*«, partea 1, de *H. Spencer*; marele dascăl, traducere de *D. Stănescu*;

Nr. 5. »*Despre educațiune*«, partea 2, de *H. Spencer*, tradus de *D. Stănescu*;

Nr. 6. »*Icoane șterse*«, romane de *Al. Vlăduță*.

Nr. 7. »*De prin veacuri*« de *Carmen Sylva* (Regina României).

Fiecare volum e de câte 7 coale (112 fețe) tipărit frumos și pe hârtie bună, costând numai 16 cr., (nu 18).

Tot acolo a apărut:

»*Lume nouă și lume veche*«, roman de *Dimitrie Zamfirescu*, Buc. 1895, 13 coale. Prețul 1 fl. 50 cr.

*

Din „**Colectiunea Șaraga**“ în Iași, afară de cele 40 asupra cărora am scris dări de seamă, au mai eșit de sub tipar următoarele cărți noue:

Nr. 41. »*Pecatele tineretelor*«, scrieri din ale lui *Constantin Negruzzi*.

Nr. 42. »*Proză*« vol. I. de *Dum. Bolintineanu*.

Nr. 43. »*Fabule*« de *A. Donici*.

*

La librăria **H. Steinberg** în București, a eșit de sub tipar:

»*Amintiri din Italia*« de *Nicolae Iorga*, profesor universitar, cuprinzând descrieri de orașe și locuri însemnate din frumoasa Italie. 17 coale, numai 50 cr.

*

Din „**Biblioteca de popularizare**“ a dlor *Ralian și Ignat Samitca* în Craiova, au apărut următoarele broșurele:

Nr. 1. »*Nuvele Siberiene*« de *V. Koroľenko*.

Nr. 2. »*Nuvele țerânești*« de *Björnstjerne Björnson*,

Nr. 3. »*Nuvele populare*« de *Leo Tolstoj*,

Nr. 4. »*Schițe*« de *Ian Neruda*, toate traduse de dl *I. Husar* din limbi străine.

Fiecare volumaș de 7 coale costă câte 16 cr.

Toate se pot ave dela „**Institutul Tipografic**“ din Sibiu.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „**Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu**“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Marfă gata după plăcere.

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar,

Sibiu, strada Măcelarilor 37,

recomandă onorabilului p. t. public, că în **Incrătoarea** sa de păpușerie efectuește tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi, cu prețurile cele mai moderate, oferind totodată spre mulțumirea tuturor marfă solidă și prompt executată.

[1684] 6—6

Prețuri foarte ieftine.

CAROL F. JICKELI

negustorie de fer

[1399] 6—

SIBIU (PIAȚA-MICĂ)

Fier în drugi

dela

Hunedoara (Kudsir).

Fer maghiar de fason și nemțesc de decorații.**Deposit de traverse**

șine vechi dela căile ferate,

Cement de Portland

Cement român

și

șesături de țevi pentru stucatură

Liste de prețuri pentru furnisări ab fabrică franco la orice stațiune.

Șine vechi dela căile ferate se taie în lungimi după plăcere.

3 medalii de aur
15 de argint
12 diplome de
onoare și recu-
noștință.

Franz Joh. Kwizda.

Marca

de sentire

Praturile Korneuburg

pentru nutirea VITELOR ale lui KWIZDA.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 40 de ani se întrebunțează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci. [1794] 3—40

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Liferant al curții c. și r. austro-ungară.

Liferant al curții reg. române.

Să se observe bine
marca și să se
ceară exclusiv
fluidul de restitu-
țiune a lui
Kwizda.

Depositul principal :

Farmacia cercuală
Korneuburg l. Viena.

Se capătă în
toate farmaciile
și droguerille
din
Austro-Ungaria.

Cea mai nouă invenție patentată.

Aplicarea puterii de apă pentru mori și pentru ori-care ram de industrie.

Servesc cu prospectele și desemnurile complete precum și cu necesarele deslușiri cu privire la transformarea șanțurilor de apă fără iaz.

Invenția aceasta se poate aplica pe ori-ce teren.

Patenta de 15 ani se poate vinde. A se înțelege cu subscrisul proprietar al patentei [1816] 3-3

BALOG BERTALAN,

Mező-Nagy-Iklaud u. p. Mező-Kapus.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[963] 19-

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobiliu etc.
- b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe casul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc		Sume asigurate pe viață	
în a. 1869—1891	fl. 905,194.22	în a. 1870—1891	fl. 697,207.44
în a. 1892	„ 48,911.78	în a. 1892	„ 57,791.88
în a. 1893	„ 34,925.85	în a. 1893	„ 53,119.28
în a. 1894	„ 56,333.20	în a. 1894	„ 59,659.—
Suma fl. 1.045.365.05		Suma fl. 867,777.60	

1,913.142 fl. 62 cr.

Conform bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **920.257 fl. 36 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

CAROL F. JICKELI

[1783] 5-6

SIBIU

PRAVĂLIE DE FER
PIAȚA-MICĂ.

SIBIU

PRAVĂLIE DE FER
PIAȚA-MICĂ.

Coase de oțel turnat cu tigaie pe lîngă garanție de calitate bună.

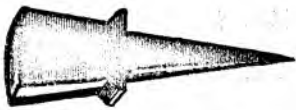
Lungimea	75	80	85	90 ctm.
1 bucată fl.	—80	—80	1.—	1.—

Fiecare coasă vîndută de mine pe garanție (felelat), care nu e pe plac, se primește înderēt, respective se schimbă, chiar și atunci, dacă coasa a fost deja bătută și folosită.

La fiecare coasă se alătură un bilet de garanție.

Cumpărându-se 10 bucăți deodată, se dă una gratuit. Într'un pachet postal de 5 chlgr. încap după lungime 6—8 coase.

Francatura împreună cu timbrul buletinului și cu provisiunea de rambursă încassată de postă se urcă la un pachet de 5 chlgr. după depărtare la 27—42 cr.

Ciocane de coasă și nicovale:

- cu ciocan ușor, 1 garnitură . . . fl. —9²/₁₀ cr.
- cu ciocan greu, 1 garnitură . . . fl. —98 cr.

Cuți:

- peatră neagră . . . —12 cr.
- marmoră . . . —25 cr.
- peatră bergamo . . . —40 cr.

Cele mai bune furci franțozesti de fîn și de gunoiu.

Furci de fîn semnul CFJ
cu 2 3 coarne
1 bucată —70 —75.

Furci de gunoiu semnul CFJ
cu 3 4 coarne
1 bucată —85 1.05.

Pentru furcile acestea, ce nu au seamen, garantez un an întreg și anume astfel, încât primesc înderēt ori-și-care furcă, ce se va fi rupt până într'un an de zile.

La fiecare furcă se alătură un bilet de garanție.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Expropriarea.

(Urmare și fine.)

Dacă proprietarul nu se învoește cu țirgul asupra pământului de expropriat, atunci nu rămâne decât ca cel care este îndatorat a pregăti și apoi a substerne planul de expropriare la locurile convenite, a urma procederea statorită din legea expropriării.

Proprietarul are să aștepte în liniște până-ce va fi primit încunoștiințare dela însărcinatul (delegatul, exmisul) comisiunii administrative, că are să urmeze expropriarea. Într'aceea proprietarii vor lucra înțelepțește rămânând în stăpânirea pământului, cea mai puternică armă față de expropriator.

Primind încunoștiințarea dela comisiunea amintită, proprietarul se se înfățișeze negreșit la ziua și oara pertractării, care după lege trebuie să se țină la fața locului. Cu acest privilegiu, proprietarul are să ceară a se induce în protocol că, pentru locul ce se va expropria, dînsul cere cutare sumă adăugând, că trage din locul seu atâta venit curat la an.

Dacă cel care expropriază nu voește a-i da suma cerută, actele dimpreună cu planul de expropriare se aștern la tribunalul convenit, de unde se trimite la fața locului un judecător (jude de tribunal), care citează (chiamă) pe proprietari la o nouă pertractare, cerând mai întăiu a încheia tocmeală pe cale pacinică. Dacă nu isbutește, atunci începe pertractarea judecătorească. În cursul acesteia, proprietarul va îngrijii ca să se pună la protocol toate împregiurările și datele economice, prin care se poate dovedi îndreptățirea sumei cerute.

Pentru prețuire se aleg în număr de 3 pricepători și anume unul prin acel care expropriază, altul prin proprietar și al treilea prin judecător. Prețuitorii jură mai întăiu, apoi le pune judecătorul la inimă să prețuească drept și fără părtinire, când apoi le predă toate actele și dovezile în scris produse de partide și în sfîrșit le arată tărîmul de expropriat aveau. Luând în privire felul pământului, împregiurările economice locale și dovezile în scris, prețuitorii își dau părerea despre cât ar fi vrednic pământul sau clădirea de expropriat.

Această părere se alătură la acte și acestea se aștern împreună la tribunal, care hotărăște, cât ar ave să plătească expropriatorului. La aducerea hotărîrii servește drept temelie de obicei părerea pricepătorilor. Contra hotărîrii se poate recura până la Curia regească.

Unde pământul ar fi dat în arîndă, arîndatorilor le compete ca desdaunare

prețul, care îl dau pentru proprietatea expropriată și cheltuelile ce au cu proprietatea, precum și dobânda ce o perd prin expropriare. (Hotărîre Curială din 3 Noemvrie 1887, nr. 1469).

Prețuirea se face pe lângă aplicarea procentuării 6%, adecă atâtea sute de florini se dă ca expropriare, la cât capital răspunde venitul de pe păminte. La desdaunare totdeauna trebuie să vină sub judecare împregiurarea, că nu numai pământul expropriat să fie plătit, ci și perderea cu bucățelirea proprietății. Adecă cu ocasiunea expropriării nu se poate încungiura împregiurarea, că în jumătate, a treia ori-cum s'a împărțit proprietatea, și că prin clădiri de poduri și aroace pe a cui proprietate este dusă apa, pentru toate aceste pagube se plătește desdaunare. (Hotărîre Curială din 18 Martie 1884, nr. 8019).

Roada de pe pământ nu se compută la desdaunare împreună cu prețul de expropriare, ci proprietarului roada se plătește prin deosebită tocmeală. (Hotărîre Curială 18 Iunie 1884, nr. 300).

Împregiurările, că poporul în unele locuri se lipește de proprietate, din care causă cer preț foarte ridicat, de loc nu se pot încungiura, căci aceste pot fi numai prețuiri care corîspunzînd deplin stărilor locale, așa trebuie a se lua de normă pentru desdaunare. (Hotărîre Curială 20 Ianuarie 1885, nr. 7856).

Dacă oare-care proprietar nu este deplin desdaunat, sau în cursul afacerilor de desdaunare ar fi rămas o parte neexpropriată din uitare sau din rea voința expropriatorilor, în asemenea întîmplare cel neîndreptățit va porni pe calea judecătorecii cercuale regești proces de desdaunare deplină. (Hot. Cur., 22 Martie 1881, nr. 21).

Prețul de escontentare, ca desdaunare pentru proprietate, s'a plăti în așa părți, după-cum se află în cărțile funduare întabulată proprietatea, de unde s'a și hotărît ca diregătorii cărților funduare este chemată a împărți prețul ce vine după averea expropriată. Numai acestia pot ști cari sînt interesați și îndreptății la desdaunare. (Hotărîrea Curiei din 18 Februarie 1888, nr. 1201.)

Toate speșele datorite comisiunilor, prețuitorilor și timbrelor cad în sarcina expropriatorului, avînd acesta să le plătească de mai nainte (anticipeze). Speșele avute cu procesul deasemenea cad în sarcina expropriatorului, însă nu totdeauna.

Până a nu încunoștiința pe proprietar, expropriatorul este îndatorat să depună la judecătorecie prin diregătorii cărții funduare prețul pământului de expropriat. Acest preț se socotește multiplicându-se cu numărul 40 venitul curat catastral. Dela depunerea prețului, încetează dreptul proprietarului de a opri pe expropriator să

folosească pământul sau clădirea de expropriat.

Acesta este pe scurt mersul ce trebuie să se urmeze după lege cu expropriarea. Durere însă, nu este lege, în contra căreia nu s'ar păcătui.

Spre a întimpina pagubele în viitor, țeranii și cărturarii nostri trebuie să poarte grije, nu cumva să cadă în cursa agenților speculanți, cari în ajunul expropriărilor adese cutrieră satele și se încearcă a câștiga iscălituri dela proprietari. Scopul urmărit este să înduplece pe unii și pe alții a îngădui expropriatorului să se apuce de lucru, adecă să între în stăpânirea pământului. Încolo apoi lumea-i pe mîna lor.

Une-ori nu petrec în contractul de învoeală suma tocmită, alte-dăți petrec o sumă mult mai mică decum sună tocmeala făcută prin graiu viu. După-ce a pus treaba la cale, trăgînd pe sfoară pe cei lesne crezători, agenții o iau la sănătoasa. Când vine rîndul la plată, bieții oameni se trezesc cu alți „domnișori“, cari le ține sub nas scrisorile aveau iscălite.

Aceasta se întîmplă mai ales cu țerani, cari nu știu ceti și scrie.

Una din apucăturile agenților este, că sparie pe oameni sub cuvînt, că „așa-i porunca de sus“, să se facă calea ferată, cutare drum sau fabrică, că neîndestulindu-se cu suma imbiată, n'au să capete nimica, că proprietarii îndărătnici vor fi improcesuați și că speșele proceselor vor căde în sarcina proprietarilor și c. l. Toate acestea au de scop să sparie pe bieții oameni, ademenindu-i apoi să vîndă locurile pe mai nimica. Amenințări și ademeniri de acest soi nu trebuie luate în seamă. Căci amîsurat legii de expropriare, proprietarul nu poate fi ținut să-și dea locul seu, decât numai și numai pe lîngă despăgubire îndeplină.

Deci nimenea nu își lasă moșia să fie pîngărită de venituri, până odată nu i-s'a număra prețul sau i-s'a da judecată dela cărțile funduare, că prețul s'a plătit la casa de dare.

Commasarea.

(Urmare)

§. 123. Recercarea pentru coregerea regulării proprietăților este a se face în patru exemplare și trebuie să fie îndreptată contra tuturor proprietarilor, a căror avere se cere să fie commasată.

Dacă rugarea se dă întăriată (leg. §. 36 ordinațiunea de față §. 142) sau dacă tribunalul o află a fi neîntemeiată, aceea din oficiu o respinge, în care cas se dă loc apelatei în gradul prim, la tabla regească.

Pentru recercarea și pertractarea apelatei dată în timp care este întemeiată, tribunalul va trimite din sinul seu un judecător, lîngă care va ordina un inginer legalisator ca individ de fac.

Citarea celor interesați se va face în modul statorit prin §. 45 din această ordinațiune.

Părțile interesate sînt a se înștiința despre ziua pertractării cu acea îndrumare, că dacă odată s'a isprăvit luarea referitoare la deosebitele împregiurări cererilor ulterioare nu se mai dă loc.

Membrul tribunalului din direcție va cerca dimpreună cu inginerul legalizator împregiurările care servesc de baza apelării, și totodată va încerca între partide împăciuirea.

Despre această procedură este a se lua protocol.

În cas dacă împăciuirea n'ar succeda, atunci reprezentarea celor interesați este a se întocmi conform §. 62 din această ordinațiune, și judecătorul exmis pe lângă ascultarea părților interesate va examina toate acele împregiurări, care vor pute servi pentru constatarea stării adevărate și pentru eventuala coregere trebuincioasă a greșelilor. După isprăvirea acestei lucrări, va subșterne la tribunal actele pentru hotărîre.

Cheltuelile afacerii le anticipează proprietarul, care cere coregerea, și dacă 'i-se respinge rugarea nu poate ține cont de reînapoierea acelor. Dacă cererii 'i-se dă loc, în hotărîre judecătorul spune apriat, că cheltuelile sînt ale tuturor proprietarilor, sau sînt îndatorate ale reînapoia apelantului persoanele care au făcut erorile.

La nici o întemplantare nu se dă loc unei rugări nouă pentru coregere.

§. 124. Dacă nu s'ar îndeplinir regularea canalurile, drumurile și podurile prevăzute prin planul de regulare pe timpul hotărît, care sînt a se face sau schimba fără îngăduința forurilor administrative, atunci pregătirea acelor la rugarea părților interesate sa ordonă de către tribunalul regesc și executarea o va îndeplini în cercul seu de activitate prin judecătoria regească cercuală. Lucrurile din planul de regulare cum sînt: canaluri, drumuri și poduri, asupra cărora dreptul de dispunere cade în sfera de lucrare a forurilor administrative, executarea tot prin tribunal se ordonează și totodată în judecată dispune, că lucrarea de sub întrebare prin cine, respective pe a cui cheltueală este a se face, pentru-ca să fie executată lucrarea, va cercera pe forul administrativ respectiv.

Cap VII.

Spesele.

§. 125. Fiecare proprietar va purta însuși spesele, care se țin de dreptul și interesele sale.

Dacă nu vor da loc rugării pentru commasare, atunci cheltuelile direcționale și ale pertractării fără nici un rezultat, este îndatorat a le suporta cel-ce a dat rugarea.

Partea care de nou ar cere commasare fără motive, poate fi judecat și la suportarea cheltuelilor ce ar fi cauzat celorlalți proprietari.

§. 126. Cheltueala care li-se cuvine inginerului legalizator (conform §. 28 din lege și §. 118 din ordinațiunea presentă) și pricepătorului economic pentru supra cercarea ce se face în fața locului, sînt a se plăti din partea proprietarilor pentru cari se face regularea.

Asemenea se plătesc de către cei îndatorați cu cheltuelile regularea, diurnele, materiile și carăușitul zilerilor trebuincioși cu ocasiunea legalizării.

§. 127. Cu ocasiunea despărțirii urbarială a pădurilor, pășunilor și locurilor cu trestie, sînt îndatorați foștii urbarialiști a servi cu ajutorul: ca zileri cărașuși.

Alte cheltueli trebuincioase pentru regularea urbarială cu deosebire trebuie să le supoarte nemeșii sau domnii proprietari împărțite între sine în proporțiune cu averea lor obvenitoare.

Dacă pentru anticiparea cheltuelilor nu s'ar pute unii între sine nemeșii atunci judecătorul statoroste proporțiunea, după care sînt îndatorați a anticipa cheltuelile.

Atât cheltuelile anticipative, cât și cele statorite din partea tribunalului după îndeplinirea regulării proprietăților sînt a se încassa pe cale administrativă.

§. 128. În acele afaceri, când despărțirea urbarială s'a rînduit din oficiu, cheltuelile trebuincioase pentru exmiterea judecătorului și adevărea cercărilor, vor fi a se statori de tribunal după expunerea curatorului afacerilor, apoi va face dispozițiile de lipsă ca dela nemeșii interesați să fie încassate pe calea administrativă.

Cheltueli încassate anticipative sînt a se manipula ca depunere judecătorească, și din cas în cas cheltuelile afacerilor vor fi examinate din partea tribunalului direcțiilor și curatorului afacerilor.

§. 129. Dacă foștii nemeși și urbarialiștii abziec despre folosul: pădurilor, pășunilor și proprietăților cu trestie, atunci cheltuelile pentru lucrările proprietarilor urbarialiști, care rămân în comună, precum bisericile, școalele, conform proporțiunii statorită prin §. 39, sînt datori a le anticipa și suporta foștii urbarialiști. Aceste cheltueli în cas de lipsă se vor încassa pe cale administrativă. (Va urma.)

Plante de fînațe.

VI.

Cositul și uscatul.

(Urmare și fino.)

Timpul cel mai potrivit pentru facerea fînului în grădini și pe rîturi este în lunile lui Iunie și Iulie, adică atunci când ierburile sînt toate înflorite; ear' pe locurile mai ridicate și la munți se face mai târziu, prin luna lui August. Regula generală la facerea fînului este: ca el să nu se facă nici prea de timpuriu, căci atunci fiind prea crud, uscându-se scade foarte tare, dar' nici prea târziu, deoarece atunci se scutură mai toată

floarea și foițele de pe cotoare, ear' aceste îmbetrănesc, se întăresc, devin lemnoase și perd, ca și paiele, aproape toată puterea nutritoare din ele.

La toate lucrurile din economie se recere ca timpul să fie bun, ear' pentru uscatul fînului timpul frumos cu soare și căldură este condițiune de căpetenie, fără de care nu se poate face nici o ispravă. Cine voește să facă fînul ușor, acela pîndește totdeauna până-ce s'au așezat bine norii și numai atunci se apucă de cosit, ear' dacă voește să facă fînul mai verde, atunci brazdele cosite îndată se și împrăștie, așa adese-ori, cât se cosește până la amezzi, pe seară se poate strînge în căpiți mai mici, de o parte ca mai verzi fiind să nu se opărească, ear' de altă parte ca să nu-l ajungă peste noapte roua. În ziua următoare apoi se împrăștie și întinde din nou, se întoarce odată sau câte de două-ori și pe seară se strînge în căpițe mai mari, cari în ziua următoare earăși se mai împrăștie, dacă fînul n'ar fi uscat de ajuns. Astfel se poate căpeta un fîn verde, frumos și cu un miros plăcut. Cine însă nu voește să aibă fîn așa verde, în ziua întâiu îl scutură numai din brazde, apoi a doua zi îl strînge, după aceasta apoi îl uscă până este deplin gata pentru clăi sau fîrcituri. Fînul e deplin uscat atunci, când dacă îl iai în mână, se sfarîmă ușor, miroasă a fîn și făcându-l sucitură frecându-l în mâni se rupe cotorul, acesta și când se pune în căpiți nu se jilăvește, sînt semnele ca fînul se poate așeza în clăi sau fîrcituri.

După-cum fiecare econom știe uscarea fînului merge mai ușor și numai la trei împregiurări trebuie să grijească, ca să cosască când e vremea mai bună, ca să se uște fînul bine. Apoi să nu fie lăsat săptămâni pe jos, ca să 'i-se peardă puterea și să negrească, de altă parte să nu fie pus în fîrcituri ori căzaluri până nu s'a uscat deplin, căci neuscat fiind se poate opări prin ce își perde gustul și puterea nutritoare. Nu arare-ori fînul rău uscat ne face bolnave vitele, că colbărește și dă fum când se desfac fîrciturile, încât și pe omul cel mai sănătos îl înecă pulverea sau colbul ce s'a făcut din mucezeală. Fînul negrit de rouă și ploi nu este atât de strîcăcios, ca cel clădit pe olaltă fără să fi fost uscat.

Uscarea trifoiului poștește mai multă grije, lucru, și chiar înțelepciune, din care împregiurare unii economi zic: *nu mă pot încumeta cu trifoiul că dă prea mult de lucru*, așa este, dar' dă și folos, cine știe să-l mănueze.

Cât pentru folosirea trifoiului și luțernei în stare verde peste vară s'a amintit, că nici-când să nu se dee vitelor prea mult, căci pot fi expuse la colică, ba este bine dându-se mestecat cu fîn și paie uscate. Trifoiul și luțerna pentru

nutrire în stare verde, se cosește îndată-ce a ajuns la mărimea de o palmă, așa în postate se cosește toată vara până toamna târziu. Dacă cineva voește a cultiva trifoiul pentru sēmēntă, atunci în anul al doilea după sēmēnat, cosaștina primă se face mai de vreme, ca așa cu atât mai virtos se se poată desvolta sau crește a doua, din care voim a avē sēmēntă.

Trifoiul merit anume pentru fēn se cosește când este tot în floare, încât desfătează privirea frumșeța aceluia, în această vreme se cosește tot deodată. Brazdele groase ca se nu se opărească așa după-cum se cosesc încă în stare verde, se și împrăstie, apoi se lasă așa cel mult două zile, ca se se uște și svinte, în a treia zi dimineața până este jilăvit de rouă trifoiul se întoarce pe cealaltă parte, și de nou se mai lasă o zi sau două dacă urmează timp frumos. Dacă s'a sbicit, ba chiar uscat binisor, se adună așa mai sub seară, când se pleacă umbrele, apoi se așează pe capre. Regula generală la uscarea trifoiului este: ca numai atunci și așa se se lucre, că încât numai puțină este se nu 'i-se scuture frunzele.

Trifoiul veștețit sau de jumătate uscat cât și luțerna, care de altcum nu este atât de sfărâmițoasă se uscă mai departe pe jirede sau capre. Caprele se pregătesc în mai multe forme, dintre toate acele sunt însă mai bune, pe cari așezat fiind trifoiul, apa se scurge mai bine, încât nu străbate prin dînsul. Acestui scop mai bine răspund jirezile ori clincerii.

Jirezile se compun din mai mulți, clinceri (caferi), după-cum avem trebuință, adecă se bat în pământ pari pe cari sunt clinceri, acestia formează o linie dreaptă, apoi pe clinceri se pun 3—5 rînduri de rude, pe aceste rude și clinceri se poate așeza mult și foarte bine trifoiul, încât de pe jireadă se scutură mai ușor ploaia. În unele locuri bălile din cucuruz încă le așează așa pe jirezi, acolo ierneză foarte bine. Tot asemenea bun serviciu fac clincerii, adecă parii lungi, de pe cari se taie crengile, așa încât se lasă pe dînsii câte un cliț câte de o palmă de lung. Pe acestia încă se așează trifoiul până la înălțimea acelor, dar' așa, ca apa se se scurgă pe firele trifoiului, și se nu străbată prin dînsul.

Se mai îndatinează a se așeza trifoiul pe capre în trei cornuri sau trei unghiulare, cât pentru așezarea pe acestea, trebuie ca lucrătorul să fie cu bună grijă, ca așa se fie întocmit trifoiul pe dînsule, nu cumva venind ploi să străbată apa prin depărtarea sau spațiul ce este între capre. Mai ales cine așează aceste capre mai depărtate una de alta, abia poate scăpa se nu peară anumită parte din

trifoiu, de aceea caprele se fie ridicate mai drept în sus ca basa se nu fie așa lată. Dacă n'am avē clinceri, adecă pari cu clințuri naturali, atunci se iau pari și se sfederesc apoi la 20—30 cm. în aceste găuri se bat cuie de lemn, apoi după-cum voim ne pregătim caprele. Atât pe jirezi, clinceri cât și capre trifoiul se așează așa de gros, ca vântul se poată străbate prin dînsul; dar' așa ca se nu ajungă la pământ se opărească trifoiul, care apoi pier, dacă am observa că sub greutatea trifoiului se pleacă în careva parte caprele, atunci acele se proptesc prin furci.

După-ce trifoiul este deplin uscat, se taie cu coasa cale prin holda de trifoiu la capre, și se poartă lalolaltă așezându-se în căzături ori firecături. Unde trifoiul s'a tocmit destul de bine, se poartă numai la a doua cosaștină, ca așa se nu trebuiească a cosi drumuri la capre, care trifoiu cosit, în cele mai multe rînduri trebuie greblat și adus acasă, apoi dat la vite în stare verde.

Nimenea nu încerce a usca trifoiul ca fēnul, că în loc de-a face spor se pomenește cu mai multe pagube, odată că numai tot pe timp umbros poate se lucre, când trifoiul este mai jilav, de altă parte lucrând mult cu dînsul, perde ce are mai bun, adecă frunza și economul se pomenește numai cu cotorul. Trifoiul numai pe jirezi anume pregătite se poate usca cu folos și ușurătate.

În urmă vine întrebarea, care trifoiu se lasă de sēmēntă, când se cosește și uscă trifoiul merit anume pentru sēmēntă. Trifoiul de sēmēntă se lasă pe locul mai slab unde nu este așa gras și nu cade ușor ca se putrezească. Îl lăsăm din roada anului al doilea, când este mai bogat și din cosaștina a doua. Trifoiul acesta se cosește atunci, când buciuliile de flori sunt deplin negre și abia ici-colo se mai ivește câte o floare. Trifoiul cosit se uscă întocmai ca cel merit pentru fēn, după-ce s'a uscat deplin se duce acasă și se așează în șuri ori poduri scutit de ploi, apoi în vreme bine venită se îmblățește și alege sēmēntă.

Aceste ar fi povețele mai însemnate trebuincioase pentru cultivarea riturilor de fēnațe.

Vermii merelor.

(Carpocapsa pomonella L. Grapholita pomonana).

Ni-s'a pus întrebarea din mai multe părți, ce poate fi cauza, că deși merii înfloresc, leagă roadă, se arată mere multe, totuși înainte de coacere partea cea mai mare cad, atacată de vermi, și cele puțin câte mai rămân și ajung vremea coacerii, toate sunt vermoase?

Este adevărat, că unde odată s'au sporit acesti vermi, fac pagube ne calcula

bile, pot nimici chiar și toată roada, toată osteneala economilor care cultivă cu multă grijă pomii mai ales merii și perii este zadarnică dacă nu pot mântui fructele de aceste insecte stricacioase. Este adevărat, că acesti vermi nu atacă decât fructele și arborii sunt deplini scutiți; dar' și aceasta este calamitate pentru cel-ce așteaptă cu dor fructele plăcute și roada muncii sale.

Fiindcă fluturul acestei insecte zboară mai mult după apusul soarelui, întocmai ca fluturii moliiilor, care peste zi petrec cu aripile extinse printre crepăturile de pe coaja pomilor, unii 'i-a zis moliiile merelor. Fluturii acestui verme se ivește cu finea lui Maiu și începutul lui Iunie, și zboară pe lângă meri, dar' nu arare-ori se ved sburând pe lângă cămările unde au fost așezate merele pentru iernat, cu care s'au dus de toamna, vermi din acest loc încep cursul vieții și dau prin sbor cătră ramurile merilor.

Fluturii de genul bărbătesc sunt mai mici, ear' cei femenini mai mari, are o lungime de 9—10 mm. și dacă își extinde aripile este câte de 22—24 mm. lat. Fluturul este de culoare neagră-închisă, pe partea de asupra aripilor întunecoase deasupra se ved niște linioare zig-zaguri, pe capetul și călcăiul aripelor este un petec mai mare negricios, care cuprinde aproape a patra parte din lungimea aripilor, în mijlocul acestui petec vedem un semn eliptic și roșietic. Aripile pe partea din lăuntru sunt de culoare sură-negricioasă cu un lustru de mētasă.

Acest flutur își așează oușele numai pe meri și peri, care sunt de culoare închisă galbină-roșietică, vermele tot cam la 8—10 zile se ivește. Vermele după ivire este albuț, îndată-ce însă s'a putut așeza în mere se face mai galbin roșietic, care are 16 piciorușe, pe spate este pēros. Îndată-ce vermele a putut scăpa din oușe, primul lucru fi este să afle hrana, ajungând la poame începe a gusta ici-colea coaja merelor, apoi unde fi place se așează și intră sfederând mērul până la sēmēntă. Ajungând acolo se hrănește din miez și sēmēntă merelor și așa crește scutit ca într'o casă de ori-ce viscole. Dacă găuricea pe care a intrat este prea îngustă sau doar' s'a vindecat, își sfederește alta, pe unde își scoate afară necurătenia.

Mai ales pentru aceea încă sunt foarte însemnați acesti vermi, căci îndată-ce atacă mērul sau para, cum ar ști că poama atacată va putrezi și poate căde ușor de pe cotor, în care cas și vermele ajunge jos și n'ar avē nutremēt. De aceea țese cătră mēr ori frunză ori alt mēr cu pânză, apoi desfăcându-se mērul de cătră ram adese-ori rămâne lipit de frunză ori alt mēr și stă aninat în aer. Dacă ar fi putrezind mērul în care se află, peregrinează în altul mai sănētos, ori dacă cade pe pământ și acolo continuă a se hrăni mai departe până la

deplină dezvoltare, ori-că piere înainte de vreme.

Vermele care a putut ajunge deplină creștere în măr, îndată-ce este deplin dezvoltat își părăsește locuința, pe un fir foarte subțire se anină până se lasă pe fața pământului, apoi pe încet se trage la trunchiul pomului sau pe ramuri se coboară până la trunchiu, unde apoi între scoarța crepăcită se așează și se face larvă. Acești vermi trecând prin schimbările îndatinate cu finea lui Iunie și începutul lui August punându-și ouăle, de nou se dezvoltă și încep alt curs de viață stricând de nou merele; dar' fiindcă arare-ori pot ajunge la altă dezvoltare sunt duși cu merele în locul unde acele se iernează și acolo își lungesc firul traiului până în primăvara viitoare.

După-cum vedem din cele arătate, acești vermi peste vară au două cursuri de viață, pentru aceea pot face așa mari pagube unde s'au incubat.

Vine acum întrebarea, care sunt remediile prin care putem să ne apărăm pomii de aceste insecte atât de stricacioase.

Pomii toamna se spoiesc sau vâpșesc cu var potolit mestecat cu zamă de gunoiu și puțin fotogen, primăvara se culeg frunzele uscate și aninate de ramurile pomilor, poamele vermoase căzând se dau la porci ca să pustiească vermi. Pe lângă toate aceste deplin nu se pot scuti poamele de insecte, deci vom folosi un remediu recomandat de toți pomologii. În America pentru stîrpirea insectelor s'a aflat cele mai bune leacuri, cu deosebire folosesc stropirile, a căror materie este compusă chiar din otravă, care din farmacie nu se dau decât prescrie de medici. Mai ales se întrebuințează arzenicul verde de Paris și altul roșu de Londra.

Fiindcă la noi nu sunt îndatinate în neguțatorie aceste două materii se folosește *cuprul arsenic*. Acesta din neguțătorii și bolte se poate câștiga pe lângă prescrierea medicului sau scripta pretorială, în care se spune pentru ce scop va fi întrebuințat. Și se întrebuințează mestecând în 100 litre apă 40—50 grame, *cuprum arsenicosum*, cu această apă se stropesc merele sau perele atacate de vermi. Stropirea se face prin stropitoarele îndatinate pentru stropirea peronosperii, ca materia să se lipească mai bine de poame, în dînsa se pune puțină făină mai ordinară.

Vremea cea mai bună este pentru îndeplinirea acestei lucrări, după-ce odată pomii au înflorit și încep a crește fructele, pe timpul când sunt înfloriți, pentru aceea nu este iertat a stropi pomii nu cumva albinele prin culegerea mierei și ceara să adune și otravă. Începând stropirea se repetă în 2—3 săptămâni; dar' stropirea trebuie să ude toate ramu-

rile, de aceea lucrarea se îndeplinește de pe seară.

Pornind vermi să între în poame, îndată-ce gustă din poamă se otrăvesc și pier, poamele însă sunt scutite de otrăvire, căci materia ce ajunge pe coaje prin creșterea poamelor cu vremea o lapădă total. Dacă prin stropire, s'ar uda prea tare iarba de sub pomi, aceea se cosește cu vr-o săptămână mai târziu, după-ce am încetat cu stropitul.

Stropirea se face întocmai ca în vile de vinațe, încât stropirea se exmite din țevă instrumentului în formă de ceață, ca să se așeze pe poame și cât se poate la toate să ajungă.

Aceasta este calea prin care se pot apăra poamele în contra vermilor sau molilor de meri.

Știri economice.

Muștele columbace. La întrebarea 74 din nr. 22 al acestei foi ne trimite învățătorul A. Bufan și un alt amic, următoarele povețe pentru stîrpirea acestei insecte stricacioasă, care cu plăcere le facem cunoscute cetitorilor noștri:

Scutul cel mai ușor este a cumpăra *cătran*, care se mestecă cu 2 părți unsoare, care se topește într-o ulcică, în loc de unsoare se poate folosi și oleu de rapită. Apoi cu o cârpă legată în vârful unui băț scurt se ung vitele pe la nări, lângă ochi, la piept și sub foale, asta se face de 2—3 ori la zi.

Aceste muște în părțile noastre se ivesc mai de multe-ori. Dela Biserica-Albă către Dunăre în jos economii o pătesc în tot anul începând cam dela Bunavestire și ține până la jumătate Iunie. Acei oameni însă sunt învățați cu această calamitate, dar' ei leacurile zise le poartă cu sine ori unde merg cu vitele și le ung.

Alianța economilor unguri. Îndată după congresul economic, proprietarii din țeară s'au hotărât să încheie o însoțire în formă de alianță, care va avea menire să apere interesele economilor unguri din acest stat. În 9 l. c. s'a ținut adunarea comitetului executiv, care a hotărât, că comitetul central din Pesta deocamdată va fi compus din 60, mai târziu din 120 membri, membri vor fi proprietarii mari din toate comitetele, acestia vor avea îndatorirea a lăți în toate părțile idea alianței. Membrii alianței economice vor fi de 3 clase: interni, partinitori și externi. Membrii interni vor plăti 6 fl., partinitorii 2 fl., dar' membri externi nu vor fi îndatorați a plăti taxă, ci numai vor trebui să dea declarațiune în scris, că vor servi intențiunea alianței. Adunarea generală se va ține în toamna aceasta.

Văzând noi mișcările economilor unguri, ar fi foarte la cale ca și noi să cugetăm a afla calea prin care după exemplul lor să încheiem o însoțire economică toți proprietarii și economii.

Epidemia porcilor din Kőbánya. În cele din urmă ni-se dă de știre, că epidemia este mai molcomă, nu per atâția porci. Mai îngrijitoare vine împregiurarea, că s'a lățit boala în deosebite comitate din țeară. Ministrul de agricultură a conchemat un sfat din numărul veterinarilor celor mai vestiți, ca să afle ceva

mijloc salutar, prin care să poată pune capăt acestei boale, care sărăcește o mulțime de oameni dintre popor. După-cum noi am amintit, prețul porcilor se află în urcare, în Viena s'a scumpit carnea de porci la chgr. cu câte 10—20 cr. Așa economii noștri bine să-și grijească porcii, că bani buni vor putea căpăta pe dînșii.

Insoțire agrară. În primele zile din această lună a ținut adunarea generală economii din Dania, în orașul Copenhaga, în această însoțire sînt 79.273 membri. Adunarea a hotărât, că va recerca guvernul că vama care este culeasă pentru articlii de consum să fie ștearsă, din contră darea pe articlii de lux, tutun, vin și mătăasă să fie ridicată. Totodată guvernul să se îngrijească de creditele de lipsă pentru ridicarea economiei, darea pământului din an în an să fie redusă, ca peste 10 ani de totul să înceze, în locul acesteia să fie stabilită pe basă bună darea de câștig.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 86. Binevoii a-mi spune fiind eu june de 19 ani, care știu ceti și scrie românește, am voe să trec în România, să-mi caut vre-o slujbă, dar' nu știu, pută-voiu trece din cauza cătăniei și oare căpăta-voiu pasaport de trecut? Cu pasaport dela pretor pe 15 zile, pută-voiu trece ori nu? Și dacă voiu trece, suferi-mă-vor acolo cu acel drept, cătă vreme aș ave voe să șed? De nu 'mi-ar da drept să trec, n'aș pută trece prin mijlocirea cuiva?

Lupoaia, 20 Aprilie.

Ioan Murășan.

Răspuns. Dacă pretorul 'ți-a da pasaport pe 15 zile, atunci poți trece, pe timpul asentării vei fi chemat să te viziteze, dacă ești bun sau ba de soldat. Acolo te vor suferi, numai va trebui să te legitimezi, cine și de unde ești, că dacă nu faci așa, te trimit îndărăt. Dacă pretorul nu-ți dă drept, cere dela ministru, apoi dacă nici acela nu 'ți-ar da, noi nu știm altă mijlocire.

Întrebarea 87. Având lipsă de o fântână în curte, rog a-mi da sfat. Statornică sau trainică ar fi o fântână compusă din țevi bătute în pământ după sistem american *Narton*? Potu-se oare bate țevile până la o afunzime de 10—12 metri? Am auzit că n'ar fi bună apa din astfel de țevi, fiindcă nu are atingere cu arerul?

Chișfalău.

N. A.

Răspuns. Fântâna după sistemul care întrebă, credem a fi statornică, și că așa trebuie să fie. D-ta ca faur trebuie să știi asta. Țevile se pot bate și mai afund, la fântânile artesiane se sfrederește pământul și 3 sute metri. Apa trebuie să fie bună, că nici în apeducturi n'are apa atingere cu aerul, totuși apa este foarte sănătoasă.

Întrebarea 88. După legea civilă de căsătorie, pută-se-vor căsători veri din frați, fără dispensație, ori nu.

Gurghiu, 1895.

M. Stroia.

Răspuns. Întrebarea ni-se pare prea de vreme, încă se poate, ca D-zeu să ne scape de legea aceea păgână. Nici după dînsa nu se vor pută căsători prunci din frați, sau veri primi fără dispensare.